

***Wystąpienie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do Prezesa Zakładu
Ubezpieczeń Społecznych***

Warszawa, dnia 5 lutego 2004 r.

GGI-024-4/04/53

**Pani
Aleksandra Wiktorow
Prezes
Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych**

W związku z planowaną zmianą sposobu informowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych osób, którym świadczenie emerytalno – rentowe przekazywane jest na rachunek bankowy, o wysokości świadczenia, zwracam się do Pani Prezes z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości obowiązkowego wydawania emerytom i rencistom legitymacji potwierdzających prawo do świadczeń.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych uzyskał informację, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych planuje odstępnie od dotychczasowej praktyki odrębnego informowania świadczeniobiorców, którym świadczenie emerytalno – rentowe jest przekazywane za pośrednictwem banku, o jego wysokości poprzez przesyłanie tzw. odcinka emerytury lub renty. Zakład Ubezpieczeń Społecznych planuje przesyłanie powyższych informacji w formie elektronicznej do banków prowadzących rachunki oszczędnościowo - rozliczeniowe świadczeniobiorców. Następnie bank umieszcza te informacje na wyciągu z rachunku bankowego, który staje się jedynym dowodem otrzymywania świadczenia, a tym samym ma stanowić podstawę do korzystania ze świadczeń w ramach ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz korzystania z ulg przy przejazdach środkami publicznej komunikacji zbiorowej.

Przedstawiona forma przekazywania informacji o otrzymywanym świadczeniu emerytalno – rentowym, w ocenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, może rodzić poważne zagrożenie dla prywatności świadczeniobiorców. Pośrednio wymusza bowiem ona na emerytach lub rencistach konieczność okazywania wyciągu bankowego osobom trzecim (m.in. kontrolerom komunikacji miejskiej, pracownikom zakładów opieki zdrowotnej), co powoduje ujawnienie wysokości otrzymywanego świadczenia, jak również ujawnienie informacji chronionych tajemnicą

bankową. Należy zaznaczyć, że wyciąg bankowy zawiera szereg informacji, które nie są konieczne do potwierdzenia otrzymywania świadczenia (m.in. samą wysokość świadczenia, wykaz wszystkich operacji przeprowadzonych przez posiadacza rachunku, saldo, czy też numer rachunku).

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego „ochrona życia prywatnego, gwarantowana konstytucyjnie co do zasady w art. 47, obejmuje sobą także autonomię informacyjną (art. 51 Konstytucji), oznaczającą prawo do samodzielnego decydowania o ujawnianiu innym informacji dotyczących swojej osoby, a także prawo do sprawowania kontroli nad takimi informacjami, jeśli znajdują się w posiadaniu innych podmiotów”. Stosownie do art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

W świetle powołanych regulacji proponowany sposób dokumentowania otrzymywania świadczeń może więc narażać emerytów i rencistów na ingerencję w ich prywatność z naruszeniem zasady proporcjonalności, albowiem umożliwia wkraczanie w prywatność obywateli, które nie jest konieczne i niezbędne, a także nie jest współmierne do ewentualnych korzyści płynących z wprowadzonej instytucji. Należy ponadto wskazać, że może on w konsekwencji prowadzić również do ujawnienia informacji objętych tajemnicą bankową na podstawie art. 104 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.).

Biorąc pod uwagę możliwe zagrożenia prywatności, jak również konieczność ograniczania wydatków przez organy administracji publicznej wydaje się, że cele, którym ma służyć proponowany sposób informowania o otrzymywanym świadczeniu mogą być osiągnięte poprzez wprowadzenie innych instrumentów o mniejszym stopniu dotkliwości. Nie wydaje się uzasadnione zmuszanie emerytów i rencistów do ujawniania treści wyciągów bankowych. Podobnie należy traktować wszelkie próby ujawniania wysokości świadczenia, jakim jest obowiązek pokazywania odcinka renty lub emerytury. Prawo do określonych świadczeń mogłoby więc być dokumentowane w inny sposób niż przez obowiązek pokazywania powyższych dokumentów. Takim dowodem otrzymywania świadczeń w szczególności mogłyby być legitymacje wydawane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych emerytom i rencistom. W ocenie Generalnego Inspektora takie rozwiązanie z jednej strony umożliwiłoby istotne oszczędności w wydatkach budżetu państwa,

z drugiej zaś zapewniłoby odpowiedni poziom ochrony prywatności świadczeniobiorców. Należy nadmienić, że przykładowo takie rozwiązanie ustawodawca przyjął w stosunku do inwalidów wojennych lub wojskowych na podstawie ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.).

W związku z powyższym, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pani Prezes o rozważenie możliwości obowiązkowego wydawania emerytom i rencistom legitymacji, które mogłyby stanowić wystarczający dowód otrzymywania świadczeń emerytalno - rentowych.